

Meghalt Fodor Géza akadémikus

Rövid időn belül a második súlyos veszteség érte a József Attila Tudományegyetemet, az egyetem Bolyai Intézetét. Kalmár László világhírű matematikusunk elvesztését még súlyosabban érzik az egész magyar matematikai tudományos élet és most legjobban szegedi tanítványa, Fodor Géza akadémikus hirtelen halálának megdöbbentő híre okozta mély fájdalommal valamennyiünknek. Különösen megrendítő Fodor professzor elvesztése, mert fiatalon, 50. évét alig betöltve távozott el közülünk, amikor fárasztó és igen felelősségteljes megítélés megbízásából, az egyetem rektori tisztségéből alkotó matematikai munkához visszatérve, folytatta kutatásait, amelyek öt világhírűvé tették; szűkebb szakmájában halmozottan legjobbjai közé emelkedtek hazánkban és határainkon túl egyaránt.

Munkája értékének egyik legszebb hazai elismerése volt, hogy 1973-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. A nemzetközi matematikai életben méltán tartják őt a regresszív függvények elméletének egyik megalapítójának, több kimagasló eredményének egyikét ma már mindenütt ünneplik. Fodor-féle alapítékot idézik. Fodor professzor a József Attila Tudományegyetem Halmazelméleti és Matematikai Logikai Tanszéke vezetője olyan általános problémákkal foglalkozott, amelyek az egész matematika szempontjából alapvetőek. Elméleti matematikus volt, de mindig hangzott: minden matematikai probléma, bármilyen elvont és absztrakt is,

mindig a gyakorlati tapasztalatokból indul ki és végső fokozaton az adja igazolását. Ma a számítógépek rohamos elterjedésének és alkalmazásának idején azok az eredmények, amelyek létrehozásában úttörő szerepet játszott, valóban nélkülözhetetlen eszközei az egész tudományos élet, sőt a tervezés és közigazgatás terén mind szélesebb körben alkalmazott számítástudományak is.

Fodor Géza akadémikus elsősorban kutató egyéniség volt, de igen jelentős társadalmi, közéleti és tudománypolitikai tevékenységet is kifejtett. Egyetemünk pártbizottságának, végrehajtó bizottságának, a Magyar Tudományos Akadémia Matematikai Bizottságának, a Tudományos Minősítő Bizottság Matematikai Szakbizottságának hosszú éveket volt tagja, a rektori teendőkön kívül korábban hat éven át a rektorhelyettesi tennivalókat is eredményesen ellátta; tagja volt a Szegedi Akadémiai Bizottságának, számos más szervnek és szakfolyóirat szerkesztőségének.

Szíviügyének tekintette a fiatal tehetséges hallgatókkal való foglalkozást és az utánpótlás-nevelést.

Értékes és eredményes munkájának elismerését jelzik: a Munka Érdemrend és a Szocialista Munkáért Érdemérem kitüntetései is. Személyében kiváló tudóst, melegszívű, szerény pedagógust veszítettünk el.

Szellemi hagyatékát, munkásságát kegyelettel őrizzük és gondozzuk.

A József Attila Tudományegyetem Tanácsa

Népi ellenőrzés

A jövedelmező gazdálkodás főltételei

A Csongrád megyei Népi Ellenőrzési Bizottság vizsgálatot indított annak tisztázására, hogy a lehetőségeik ellenére sem kielégítően fejlődő mezőgazdasági termelőszövetkezetekben milyen tényezők gátolják az eredményes gazdálkodás kialakulását. Az átlagosnál lassabb fejlődést kiváltó okokat tegnap délután tartott ülésén összegezte a bizottság, megállapítva többek között, hogy a vizsgált termelőszövetkezetek nem rendelkeznek közigazgatási mérlegelésű, hosszútávú gazdaságfejlesztési koncepcióval, kevés a talajjavítás, a vetés-szerkezet nem alkalmazkodik rugalmasan a meglévő természeti viszonyokhoz, nem megfelelő az öntözőberendezések kihasználása, az építési beruházások meghaladták a gazdaságok teherbíró képességét.

A vizsgálatot végző népi ellenőrök arra is felhívták jelentőségükben a figyelmet, hogy okszerű gazdálkodással, a szakmai vezetés erősítésével azok a beruházások is jövedelmezővé tehetőek, amelyek eddig nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. A javaslatok között szerepel a 10-15 évről előreteljesítési fejlesztési tervek elkészítése, és az is, hogy a jövőben létesítendő nagyobb beruházásoknál — például a szakosított telepeknél — a döntés előtt vegyék figyelembe a termelési technikát és forgóeszköz-szükségletét a járulékos beruházásokkal együtt.

Nyitány előtt a színházban

Félix László és a Csárdáskirálynő

Egy váratlan betegség és egy beugrás teszi izgalmasabbá az új színiévad kezdete előtti napokat. Szerdán a megbetegedett Hécsey Éva helyett Réti Erika ugrott be Stázi szerepébe. A kosztümös próbán egyedül ő játszott trikóban, parasztszoknyában, az ő kezében zizenetek a szövegkönyv lapjai. A színpadon a Csárdáskirálynő utolsó próbái folynak. Az évadnyitót premier rendezője Félix László, a színház új tagja. Neve ismerősen cseng a szabadtéri rajongóknak és a televízió nézőinek hűrében.

(1966-ban végzett a Színház és Filmművészeti Főiskola rendezői szakán, Marton Endre növendéké. Két kaposvári év következett, majd 1968-tól közel egy évtized a televízió, ahol a feladatok sokasága várta. Különféle műfajú rendezések sora a magyar tengerjáró hajók munkáját, életét bemutató útirajzfilmtől, az Ida regényéig, az NDK kooperációban készült Hétköznapi legendáig, a bemutatásra váró Egy pohár víz és a most befejezett új Karinthy Ferenc-tévéjátékig. Közben a színházi deszkákhoz sem lett hűtlen; egy-egy sikeres kirándulás bizonyítja ezt a debreceni, a veszprémi és a fővárosi Nemzeti Színházban. Még főiskolás volt, amikor először ismer-

kedett a szegedi szabadtéri színpaddal. Végigjárva a művészi ranglétrát, ő állította a dóm előtti deszkákra Illyés Dózsáját, Strauss Cigánybáróját, Madách: Az ember tragédiája című művét. Most ismét Szegeden van, és ismét színházban.)

— A színházrendező, tévés rendező kettősasztát, megkülönböztetést hamisnak és indokolatlannak tartom. A rendezőnek véleménye van a világról, s ezt igyekszik megírni cselekményeken át megfogalmazni, hol színházi környezetben, hol tévékamerák előtt, hol filmstúdiókban. Szeretném magam olyan rendezőnek tudni, aki hol ilyen, hol olyan műfajban közli fontosnak ítélt mondanivalóját. A rendezés alapvetően szakma, mesterségbeli fogásai, módszerei, eszközei vannak. A különböző műfajokban szerzett tapasztalatok hatnak egymásra, segítik az újabb munkákat. Például a televíziós rutin hasznos a színházi munkánál, a színházi színészeztés nagy segítség a kamerák előtt. Szerettem a televízióval dolgozni, s kapcsolatunk ezután sem szakad meg az-

— Célnk, hogy színvonalas, izléses és kedves előadást produkáljunk; szép estét, kellemes kikapcsolódást. Ez a rendezés persze nem jelenti azt, hogy operettre szerződtem. Következő feladatom Shaw Sosem lehet tudni című vígjátéka lesz.

(Évadnyitót bemutató előadás a Szegedi Nemzeti Színházban 1977. október 1-én, szombaton este 7 órakor. Közönség elé kerül Kalmár Imre Csárdáskirálynő című háromfelvonásos nagyopera. Rendező: Félix László. Vezényel: Szalatsy István — későbbi előadásokon Várady Zoltánnal felváltva. A főszerepekben: Fogarassy Mária, Török Vera — a későbbiekben Harmath Andrával felváltva —, Réti Erika, Szabady József, Csizmadia László, Király Levente, Máriás József, Katona András és Mentés József. A díszleteket Sándor Lajos, a jelmezeket Vágvolgyi Ilona tervezte.)

(Csárdáskirálynő... Kalmár Imre... Honthy Han-

Léner Péter és a Julius Caesar

A főrendező már az évadnyitótársulat ülésén máskor megmutatta a Julius Caesar első olvasópróbáját. A szegedi Kisszínház épületének első, immár teljesnek ígérkező színpadját október 7-én indítják Shakespeare tragédiájával. A megelőző bemutatók, Az ember tragédiája, az Egy város története és Az idő vasfoga, tehát magyar szerzők (múlt századi klasszikusok és mai írók) darabjai voltak.

Társulatunk olyasfajta programot szeretne itt megvalósítani — mondja a rendező Léner Péter —, amit divatos kifejezéssel közéleti színháznak neveznek. Eltűnik, mai valóságunk alapvető, jelentékeny gondjait akarjuk fölmutatni, körüljárni, az erre alkalmas darabokat egyszerre közérthetően és általánosíthatóan, nem eredetiségkedő, de eredeti módon bemutatni. Két vonzalom befolyásol rögóta: a nagy klasszikus művek és a kortárs hazai irodalom. S ha 16 esztendő pályámon

e két szerelem nem is ajánlkozott meg szimmetrikusan, azért konokul érvényesnek hiszem, kiváltképp a közelmúlta. Tavaly a Cseresznyekert és Maróti Lajos drámáját, az Egy város történetét rendezhettem meg Szegeden, idén pedig most keresem a Julius Caesar mellé az új magyar művet.

— Shakespeare-rel viszonylag gyorsan és viharosan találkozott, majd „cserben hagyta”. Pályakezdet éveiben éppen a Julius Caesar játékmestere volt Marton Endre mellett a Nemzetiben, kisvártatva ugyanott, megrendezte A makrancos hölgyet, aztán 13 év telt el, hogy visszatérhessen a Julius Caesarhoz.

— Rendezői sorsom jellemzője. Shakespeare mindig aktuális, ám az Erzsébet kori színház, a maga hallatlan dinamizmussal, igazságkeresésével, ma különösen rokon velünk. Shakespeare-rel találkozni az önmagam nagy próbjára, s szinte függetlenül a végéreményemtől, hogy ez a kirándulásunk miként kama-zok a nézőtérre, számunkra kötelező, hogy elmélyítse, jó értelemben véve tegye bonyolulttá a színeszetet. Biztos vagyok benne, a színház nemcsak közművelődés, de önművelődés is. A Julius Caesar a világirodalom egyik legnagyobb politikai drámája, figurái közéleti mivoltukban kitapinthatóak, jellemei-

ket Shakespeare a politikai hovatartozásuk szerint értékeli. S miután napjaink színházában az emberek érdeklődése nem egy-egy szerepre, szereplőre korlátozódik, hanem a tragédiák egészére irányul, e mű különleges adománya, hogy több azonos értékűen nagy szerepen át, az államélet különböző pontjairól világítja be Julius Caesar diktatúráját, bukását, a polgárháború kezdetét, végét, a konszolidáció esélyeit. Láttam Ljubimov Hamletjét, s mélyen megfogott az a színpadi világ, ahogyan a „kizökkent idő” mindenkire érvényes volt. Nyomat sem leltem tartózkodó embereknek, a levegőben lebegő érzés: a korabeli Dánia pánikpolgárai történelmi pillanatokot élnek át. Magam is a történelmi helyzetnek valómi hasonlóan teljes színpadi evidenciáját szeretném megteremteni a Julius Caesarban. Aprily Lajos rendezővel tisztán, nagyon tárgyilagos és színes fordításában játszottuk, mely véleményem szerint azért is a legjobbjait Shakespeare-fordításaink egyike, mert a cél érdeklődésben a költő le mert mondani saját költői világról, s pontosan közvetítette a mű belső sugallatát. A címszereplő Kovács János lesz, Brutus: ifj. Újlaky László, Cassius: Verebes István, Antonius: Szendrői Iván, Octavius: Rácz Tibor.

N. I.

Olvasni, terjeszteni

Kezdeményezés a HÓDIKÖT-ből

Levél érkezett a HÓDIKÖT-ből minden pártalap-szervezet címére Csongrád megyében. Sajátos mozgalmhoz való csatlakozásra szólítja a kommunisztákat. „... területükön emeljük 10 százalékkal...” a folyóirat olvasók, előfizetők táborát, és „... érzék el, hogy a párttagság 30 százaléka rendszeres előfizetője legyen a pártfolyóiratoknak. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójának méltó köszöntése újabb alkalom erre” — ezt írja Sugár József, az akció kezdeményező üzemi pártbizottság titkára és hozzászólója: „Amennyiben ez megvalósul, tovább javul az ideológiai munka, mert a pártfolyóiratok eredményesen hozzásegítik a párttagságot a hatékonyabb munkához...”

Nemcsak azért értünk egyet a kezdeményezőkkel, mert az olvasás a közművelődés része és különösen fontos, hogy a párt tagjai könyvet forgató, újságokat, folyóiratokat olvasó emberek legyenek. Ez csak az egyik ok. Hogyan is lehetne példaként említeni bennünket, ha nem mutatnánk az utat valóban sok-sok más egyéb mellett ebben is? Hogyan akarjuk mi formálni azt a folyóirat emlegetett új típusú, szocialista embert, ha esetleg rólunk is jogosan mondják, hogy a régi mód em-

bérhez hasonlítunk? Ahhoz a személyhez, aki például arról volt nevezetes, hogy nem írt és nem olvasott. A hatás tehát a másik ok, amiért helyeseljük a HÓDIKÖT-ben dolgozó elvtársak kezdeményezését.

Ma már — úgyszólván — tömegjelenség az olvasás.

A HÓDIKÖT-ben különös gondot fordítunk ezzel a pártfolyóiratunkban. S még figyelemre méltóbb, hogy elsősorban a párttagságra gondolunk, mert való: nem mellékes, hogy a tanulást, az olvasást illetően felnevelhet-e a gyári közösség a kommunisztákra.

„Vállalati pártbizottságunk mindenkor fontos feladatának tartotta és ennek megfelelően segítette, segíti a politikai irodalom és a pártfolyóiratok propagálását, terjesztését” — hangzik a levél, amelyet minden alapszervezetnek elküldtek. S így folytatódik: „A Kossuth Könyvkiadó által kiadott könyvekből és folyóiratokból 1976-ban 100 ezer forintot meghaladta a forgalom, az egy dolgozóra eső vásárlás pedig a 40 forintot. Folyóiratokat emelkedett a pártfolyóiratok száma. Az elmúlt év végén 227 példánynak volt rendszeres vásárlója,

ami a párttagság 52 százalékos ellátottságának felel meg. A politikai irodalom terjesztésének 30 propagandista van a vállalatnál. Elhatározták, hogy hatékony agitációval további 10 százalékkal emelik a pártfolyóiratok előfizetőinek számát a párttagság körében”.

Nagyszerű kezdeményezés! S a példa is jó, követendő. Akik a levelet írták, méltán büszkélkedhetnek eredményeikkel. De ezt az eredményt azok sem tekintik elérhetetlennek bizonyára, akiknek a felhívás szól.

Zenei világnap

Három esztendeje hirdette meg az UNESCO október elsőjét a zene ünnepeként. Ezekben a napokban szerte a világon hangversenyeket tartanak, Szegeden kettőt is. Ma, pénteken este 7 órától a városi tanács művelődésügyi osztálya és a zene-művész szövetség helyi csoportja rendez koncertet a Bartók Béla Művelődési Központban, ahol ünnepi beszédet Vántus István zeneszerző mond. A műsorban Szegedről indult és nemzetközi sikereket ért fiatal hangszeres művészek lépnek föl: Onozay Csaba, Matuz István, Kiss György és Baranyai László, akik Bach, Chopin, Beethoven, Prokofjev, Jolivet, Villa-Lobos és Kodály műveit szívaltatják meg. Holnap, szombaton (ugyan-csak este 7 órától) a Tisza Szálló nagytérképében azok a szegedi kórusok lépnek közönség elé, melyek az idei

nemzetközi versenyeken és fesztiválokon díjakat nyertek. Így a tanárképző főiskola gyakorló általános iskolájának Bartók Gyermek-kórusa (Erdősné Fagler Erika és Erdős János vezényletével, Bozók Andrásné zongorakísérettel), Clemens-, Brahms-, Schumann-, Bartók-, Kodály-, P. Eben- és Britten-kompozíciókkal) a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola dr. Mihálka György vezette női kara (Mendelssohn, Rauch, Brahms, Poulenc, Lesur, Eben, Kodály, Hajdú és Lepik műveivel), valamint a zene-művészeti főiskola szegedi tagozatának Liszt Ferenc Kamarakórusa (Pártai István dirigálásával Gesualdo, Marenzio, Poulenc, Fehér, Oláh kórusai-val.) Ünnepi beszédet mond Vaszy Viktor, a Magyar Zene-művészek Szövetségének elnökségi tagja.

Honvédelmi nevelés

„Sokszor elhangzott és vitatott kérdés: miért szorgalmazzuk a honvédelmi nevelést?” — teszi föl a kérdés a Honvédelmi nevelés című segédkönyv, amelyet a Tankönyvkiadó jelentetett meg általános és középiskolai nevelők számára.

A pedagógiai munka mindennapos gyakorlatában jól használható a kiadvány.

Vezetés, szervezés

Országos tanácskozást rendezett Kaposváron a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság vezetősége. Csaknem százhatvan vezető

aktivista, tízezer egyéni tag és mintegy nyolcszáz tagvállalat, több mint négyezer szakember képviselőjében cserélte ki tapasztalatait.